

Pyöräretki Salmiin

Teimme poikaystäväni kanssa kahden viikon pyöräretken Karjalaan heinäkuussa 2012. Samalla reissulla päätimme mennä katsomaan myös Lunkulansaaren Kotkaniemeä, josta isäni äiti (= mamma) on kotoisin. Ajattelimme ottaa mammalle kuvia hänen lapsuuden maisemistaan, hän kun ei ole käynyt siellä enää sodan jälkeen. Reititimme oli seuraava: Rubcheila - Manga - Vieljärvi - Kinnermäki - Kinalahti - Vitele - Salmi - Pitkäranta - Impilahti - Sortavala - Ruskeala - Värtsilä - Tohmajärvi. Keskityn tässä matkakertomuksessa vain reissumme Salmin osuuteen.

17.7.2012

Olimme yöpyneet metsässä teltassa parisenkymmentä kilometriä Salmista itään. Päivä oli harmaa ja sateinen, mutta mieli oli silti korkealla, kun tiesin pääseväni tänään vihdoin mamman synnyinseuduille. Olimme poikaystäväni kanssa ennen reissua yrittäneet haastatella mammaa mahdollisimman tarkasti ja kysellä hänen muistamistaan paikoista. Tulemaan saavuttaessa hidastimme vauhtia ja pysähtelimme ottamaan muutamia valokuvia. Päätie oli varsin hiljainen, vain muutama auto ja ihminen. Pian vastaan tuli kyltti ”Mantsinsaari 21”, josta jatkoimme matkaa kohti Lunkulansaarta. Miinalassakin pysähdyimme ottamaan kuvia, se oli mammalle tuttu paikka, koska joku hänen sukulaisistaan oli ollut opettajana Miinalassa. Jättiputki oli vallannut Miinalassa pitkän matkan tienpientareista. Vähän ennen Lunkulansaaressa johtavaa siltaa tie muuttui liejuiseksi hiekkatieksi ja pyöräily painavien pyörälaukkujen kanssa oli varsin raskasta. Väsyneistä jaloista huolimatta oli hieno tunne päästä vihdoin Lunkulansaaressa! Pyöräilimme metsäistä maantietä kunnes tulimme kylään, jonka nimi oli yksinkertaisesti ”Lunkulansaari”. Myöhemmin eräs mies kertoi, että paikalla on ollut ennen Murrunkylä. Piholla oli vapaina olevia koiria jotka ryntäsivät meidät nähdessään tielle ja juoksivat haukkuen meidän kintereillämme. Koira-vapaisissa kohdissa pysähdyimme kuitenkin ottamaan kuvia, ja käännyimme lopulta rantaan päin kohti Kotkaniemeä.

Niityllä ennen Kotkaniemeä oli raunioita, joista osa oli selvästi Neuvostoliiton ajalta, osasta emme olleet varmoja. Tässä vaiheessa tajusin, etten ollut muistanut ottaa mukaan vanhaa karttaa alueesta, joten meidän oli pärjättävä vain mamman kertomusten avulla. Mammakaan ei tosin muistanut enää tarkkaan, missä kohtaa hänen kotinsa oli sijainnut, muisti vaan, että siinä oli ollut toisella puolella metsää, toisella puolella aukeaa. Löysimme hiekkarannan, jonka arvelimme olevan se, josta mamma aina puhui. Rannalla seistä tönötti yksinään vanha ränsistynyt venevaja. Kotkaniemen kärkeen entisen laivalaiturin läheisyyteen oli rakennettu uusia omakotitaloja. Alue oli yksityispihaa ja sitä ympäröivät aidat. Palloilimme ympäriinsä ja yritimme etsiä sopivaa telttapaikkaa. Tarpeeksi syrjäistä mutta tilavaa paikkaa ei meinannut löytyä ja kaiken lisäksi rupesi satamaan, joten päätimme noudattaa Vitelessä tapaamiemme tuttavien antamaa neuvoa. Heidän mukaansa yöpaikka Karjalassa on helppo löytää, kun menee suoraan kysymään jostain hyväkuntoisesta talosta. Marssimme siis tuolle rannalla olevalle yksityispihalle ja englannin, suomen sekä elekielen turvin yritimme selittää erälle miehelle, että etsimme yöpaikkaa. Yhteisen kielen puuttumisesta huolimatta asia järjestyi, pariskunnalla oli vuokrattavana hyväkuntoinen mökki parin sadan metrin päässä rannasta. Kävelimme illalla vielä Kotkaniemen alueella, mutta entisen laivalaiturin paikkaa ja hiekkarantaa lukuun ottamatta oli vaikea löytää mitään mamman kertomuksista tuttua.

Illalla rupesi satamaan kaatamalla ja olo oli viikon pyöräilyn jälkeen hyvin väsynyt. Hyvä, että tulimme kysyneeksi yösiijaa, eikä tarvinnut nukkua teltassa!

18.7.2012

Aamulla herätessä oli edelleen sateista ja harmaata. Unen karistessa realiteetit iskivät tajuntaan. Olin vihdoin mamman synnyinseudulla, mutta minulla ei ollut mammaa mukana tunnistamassa paikkoja ja kertomassa niistä. Olin unohtanut ottaa vanhan kartan mukaan. Oli vaikea muistaa tarkasti kaikkia mamman kertomuksia. En ollut ehtinyt lukea muiden ihmisten matkakertomuksia, joista olisi ehkä saanut arvokasta tietoa. Purskahdin itkuun, koska olin odottanut Kotkaniemeen pääsyä niin paljon, mutta tajusin nyt olevani niin huonosti valmistautunut, etten taitaisikaan saada vierailusta paljoa irti. Harmitti, kun tajusin haaveitteni olleen epärealistisia: selkeitä kivi-jalkoja ja merkkejä vanhoista ajoista, aurinkoinen hiekkaranta, ei uutta asutusta Kotkaniemen kärjessä... Viikon

jatkunut sade ja pyöräilyn aiheuttama uupumus eivät yhtään auttaneet tilanteessa. Poikaystävä onnistui kuitenkin lohduttamaan ja ehdotti, että jäädytään vielä toiseksi yöksi ja kolutaan päivän aikana koko Kotkaniemen alue läpi, vaikka se tietäisikin pitkää pyöräilymatkaa seuraavana päivänä. Ainakin voisimme reissun jälkeen paikantaa vanhalta kartalta paikat, joissa olimme käyneet.

Piristyiinkin siinä, poikaystävä oli niin kiltti ja empaattinen ja kaiken lisäksi vielä vuokraemäntä koputti oveen ja toi meille juuri paistamiaan blinejä hillon kera. Sade taukosi, ja lähdimme tutkimaan ympäristöä. Löysimme vanhoja, lähes umpeen kasvaneita metsäteitä ja seurailimme niitä. Tunnuimme kuitenkin aina päätyvän ryteikköihin tai niityille, joissa kasvusto oli meitä korkeampaa ja kulku lähes mahdotonta. Jatkoimme kuitenkin sinnikkäästi. Kun matalilta alueilta ei tuntunut löytyvän mitään, päätimme lähteä etsimään Jyrälänmäkeä, josta mamman äidin suku oli kotoisin. Kotkaniemestä lähtikin mäkeä ylös lähes umpeen kasvanut metsätie, ja mäen päällä tien vierestä löytyi metsän keskeltä suorakulmion muotoinen aukea, jonka reunalla kasvoi vadelmia. Vihdoin jokin merkki vanhasta asutuksesta! (Tuolloin luulimme löytäneemme Jyrälän talon paikan, mutta kartta reissun jälkeen kertoi, että olimme olleet Hiljasten talon paikalla. Siksi emme tajunneet jatkaa aukealta eteenpäin, jolloin olisimme löytäneet Jyrälän talon paikan. Siellä olisi ilmeisesti ollut enemmän katsottavaa.) Kasvusto oli näin heinäkuussa niin korkeaa, että tien raivaaminen eteni etanan vauhtia. Löysimme kuitenkin jonkin epäselvän kivijalan tapaisen, ja myös maasta törröttävän rautahäkkyrän, sekä peltiä. Tunsin oloni varsinaiseksi aarteenetsijäksi!

Jos meillä olisi ollut vanha kartta mukana olisimme ehkä päättäneet toisin, mutta Hiljasten talolta lähdimme vielä alas kohti rantaa, entisen laivalaiturin vasemmalle puolelle. Rannan alue oli varsinaista ryteikköä, eikä sieltä löytynyt mitään. Kuntoilusta siellä rämpiminen kyllä kävi!

Lounaan jälkeen lähdimme pyöräilemään Lunkulansaaren päähän. Työkaverini isovanhemmat ovat kotoisin Mantsinsaarelta, joten ajattelin, että voisin Lunkulansaaren päässä käydä edes näpsimässä muutaman valokuvan, vaikkon Mantsinsaarelle nyt ehtisikään. Olisi ollut kyllä hienoa käydä sielläkin. Takaisin mökille päästyämme alkoi taas sataa kaatamalla. Isäntäperhe oli lämmittänyt banjan ja pääsimme ensimmäisen kerran viikkoon kunnolla pesulle. Banjan ja illallisen jälkeen uni tuli helposti sateen ropistessa kattopelteihin.

19.7.2012

Aamulla meillä oli aikainen lähtö, koska edessä oli pitkä pyöräilymatka. Kiitimme kovin isäntäperhettä, he olivat olleet hyvin ystävällisiä. Harmillista, ettei meillä ollut muuta yhteistä kieltä kuin elekieli ja pari sanaa englantia! Murren kyllä läpi pyöräillessä koirat lähtivät taas ajamaan meitä takaa ja yksi niistä puraisi minua jalasta. Onneksi oli kumpparit jalassa, joten hampaat eivät osuneet ihoon. Mantereelle päästyämme kävimme vielä katso-massa Salmin ortodoksisen kirkon raunioita. Oli helppoa kuvitella kuinka hieno se oli ollut aikoinaan.

Salmista lähtö oli samaan aikaan surullista ja helpotus. Surullista, koska tuntui, että vierailu oli jäänyt vajavai-seksi, liian hätäiseksi. Me reissaajat olimme olleet liian väsyneitä. Tuntui, että kunnan valmistautumisella olisin saanut vierailusta paljon enemmän irti. Samalla oli kuitenkin helpottavaa jättää paikan aiheuttamat tunnekuohut taakseen ja keskittyä taas henkisesti kevyempään matkailuun.

*****

En osaa sanoa, tuleeko Lunkulansaareen mentyä vielä uudestaan. Toisaalta uusi reissu houkuttaisi: tällä kertaa valmistautuisin kunnolla matkaan kartoin ja muiden matkakertomusten avulla, enkä saapuisi paikalle väsyneenä viikon pyöräilyn jälkeen. Ottaisin mukaan jonkun, joka osaa venäjää. Haastattelisin mammaa vielä tarkemmin. Etsisin kartan ja gps:n avulla vanhojen talojen paikkoja, sekä Kotkaniemestä että Jyrälänmäeltä. Kävisin kenties Mantsinsaarellakin. Toisaalta matka sai minut ymmärtämään, ettei mamman muistelemaa lapsuuden maailmaa ole enää olemassa. Vanha on mennyttä, eikä sitä takaisin saa. Ilman mammaa matkaseurana kokemus saattaisi jäädä köyhäksi kaikesta valmistautumisesta huolimatta, eikä hän luultavasti enää jaksa lähteä sellaiselle matkalle. Olisiko parempi keskittyä vain mamman muistelmiin ja tutustua omiin juuriin niiden kautta, kuin lähteä etsimään niitä raunioista?

Näytimme mammalle kotiin palattuamme ottamiamme kuvia ja videoita, joita hän odotti innokkaasti. Hän tunnisti joitakin paikkoja, mutta sanoi maiseman myös kovasti muuttuneen. Onneksi hän vanhana ja viisaana oli siihen varmasti varautunutkin. Pian hän palasikin takaisin omiin muistoihinsa. Niissä on se Karjala, jonka hän tunsi.

Helsingissä 4.10.2012

Elina Kekkonen